

Hanna Silvola
är biträdande professor
i redovisning vid Hanken
Svenska handelshögskolan.

Eva Ström
är universitetslärare
i redovisning vid Hanken
Svenska handelshögskolan.

EU:s lagstadgade hållbarhetsrapportering ändrar den finansiella rapporteringen

Hållbarhetsinformationens kvantitet och kvalitet kommer att förbättras avsevärt under de kommande åren då cirka 50 000 europeiska företag berörs av Europeiska unionens direktiv om hållbarhetsredovisning. Syftet med en hållbarhetsrapport är att beskriva företagets verksamhet ur ett miljömässigt, socialt och ekonomiskt perspektiv. Som ett led i omställningen lyfts betydelsen av klimatfrågor upp via rapporteringen.

Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) utgör den största förändringen inom den finansiella rapporteringen sedan införandet av International Financial Reporting Standards (IFRS) och innebär en förändring i både kravet och omfattningen av hållbarhetsrapporteringen. Därtill tillkommer ett krav på försäkran av hållbarhetsrapporten. Det övergripande syftet med att införa direktivet är att ge stöd för genomförandet av Europeiska unionens handlingsplan för hållbar finansiering, den så kallade gröna given (Europeiska kommissionen, 2018).

I enlighet med direktivet är företag förpliktade att rapportera om hållbarhet om det uppfyller minst två av följande tre kriterier:

Företaget har mer än 250 anställda.

Omsättningen överstiger 40 miljoner euro.

Balansomslutningen överstiger 20 miljoner euro.

Rapporteringsförpliktelsen omfattar även andra än börsnoterade företag. Betraktar man rapporteringskravet ur ett nordiskt perspektiv kan det konstateras att vi har många kapitalintensiva icke-noterade företag som sysselsätter färre än 250 personer, men som har väsentliga tillgångar i balansen. Det kan där-

med förväntas att företag inom exempelvis byggnads-, fastighets- och logistikbranschen blir förpliktade att rapportera om hållbarhet för första gången. Enligt de senaste uppskattningarna berör rapporteringsreformen cirka 1 200 företag i Finland. Endast cirka 10 procent av dem är börsnoterade företag. De flesta av dem har inte upprättat hållbarhetsrapporter.

Vad är ESG?

Syftet med en hållbarhetsrapport är att beskriva företagets verksamhet ur ett miljömässigt, socialt och ekonomiskt perspektiv. Inom finanssektorn och näringslivet brukar dessa frågor refereras till som ESG (Environmental, Social, Governance), där det ekonomiska perspektivet definieras som företagsstyrning (Silvola & Landau, 2019). De tre nämnda ESG-områdena delas upp i tre separata ämnesområden, eftersom det gör det lättare att hantera rapporteringen (mätningen och uppföljningen). Huvudprincipen för hållbarhetsrapportering är att varje företag utför en väsentlighetsanalys där syftet är att identifiera relevanta ESG-risker och möjligheter (Rimmel, 2020).

- Inom det miljömässiga perspektivet, där syftet är att beskriva företagets miljömässiga ansvar, omfattar rapporteringen uppgifter om företagets miljörelaterade utsläpp, företagets energi- och vattenförbrukning, avloppsvatten och avfall, användning av farliga ämnen i verksamheten och biologisk mångfald.
- Inom det sociala perspektivet, där syftet är att rapportera om det sociala ansvaret, omfattar rapporteringen uppgifter om anställdas och underleverantörers hälsa och säkerhet, jämlikhet och diskriminering, produktsäkerhet och produktkvalitet, dataskydd och integritet.
- Inom perspektivet för företagsstyrning, där syftet är att bedöma företagets ansvar för företagsstyrning omfattar rapporteringen uppgifter om

företagets åtgärder för förhindrande av korrup­tion och mutor, företagets åtgärder mot penningtvätt och grå ekonomi, företagets principer gällande betalning av skatter, styrelsens oberoende och mångfald, bolagets ersättningsprinciper och företagets etiska principer.

Väsentliga ESG-aspekter

I verkligheten har olika ESG-faktorer många överlappande dimensioner. Till exempel har klimatförändringar (miljöperspektivet) konsekvenser för människors liv (sociala perspektivet) och ekonomin (företagsstyrningsperspektivet). Även inom samma perspektiv är väsentliga frågor ofta kopplade till varandra, exempelvis kan produktsäkerhet vara relaterad till integriteten hos kunden, och de anställdas välmående kan vara relaterad till mänskliga rättigheter eller jämlikhet. För rapporteringens och jämförbarhetens skull presenteras de som separata ämnen.

Hållbarhetsrapportering och rapportering om ESG-frågor har i stort sett varit frivilligt för företag, och genom direktivets ikraftträdande sker en ändring i rapporteringsförpliktelsen, då ESG-rapportering blir lagstadgad för börsnoterade företag och andra stora företag. Rapporteringsförändringen medför inte enbart lagstadgade skyldigheter, utan rapporteringen medför även möjligheter för företag att arbeta med mer omfattande information. Direktivet medför att företagen bör identifiera väsentliga ESG-risker vilket i sin tur utgör en möjlighet för företag att dra nytta av den ESG-relaterade informationen i den strategiska styrningen av företaget.

Rapporteringskraven skärps avsevärt

I enlighet med direktivet ska hållbarhetsrapporten publiceras som en del av företagets externa rapportering på samma sätt som resultat- och balansräkningen, och den utgör en del av företagets officiella information. I likhet med bokslutet ska hållbarhetsrapporten godkännas av styrelsen. Att offentliggöra hållbarhetsinformation innebär en form av finansiell rapportering på samma sätt som exempelvis offentliggörande av bokslut. Underlåtenhet att rapportera håll-

barhetsinformation kommer att leda till samma sanktioner som underlåtenhet att rapportera finansiell information. I och med ansvaret har styrelseproffs visat intresse att lära sig om hållbarhetsrapportering.

För att vägleda företag i upprättandet av hållbarhetsrapporteringen har nya europeiska standarder för hållbarhetsrapportering (European

“Att offentliggöra hållbarhetsinformation innebär en form av finansiell rapportering på samma sätt som exempelvis offentliggörande av bokslut. Underlåtenhet att rapportera hållbarhetsinformation kommer att leda till samma sanktioner som underlåtenhet att rapportera finansiell information.”

Sustainability Reporting Standards, ESRS) antagits 31.7.2023. Standarderna stadgar att företag ska rapportera om en rad frågor, från exempelvis företagets strategi för omställning till den gröna given till löneskillnader mellan könen för anställda (Europeiska kommissionen, 2023). Standarderna omfattar två uppsättningar av övergripande standarder, fem miljöstandarder (E), fyra sociala (S) standarder och en företagsstyrningsstandard (G). Dessa 12 standarder presenteras i cirka 50-sidiga dokument som täcker över 1 100 datapunkter. Vissa standarder kommer att vara obligatoriska för alla företag medan de flesta av dem kommer att vara beroende av väsentlighetsbedömningen.

Effekt även på små och medelstora företag

Som konstaterats tidigare ska CSRD-direktivet inte enbart ses som en rapporteringsförpliktelse, utan även som ett stöd i genomförandet av Europeiska unionens handlingsplan för hållbar finan-

siering (den gröna given). Som ett led i omställningen lyfts betydelsen av klimatfrågor upp via rapporteringen. Effekten kan väl beskrivas via rapporteringskravet för växthusgaser. Enligt direktivet ska växthusgaser rapporteras enligt följande: Scope 1 (direkta utsläpp från egen verksamhet), Scope 2 (inköpt energi) och Scope 3 (utsläpp från värdekedjan).

Scope 3-utsläppens roll är betydande och tvingar fram en snöbollseffekt inom värdekedjan. Exempelvis, antag att ett mindre företag ingår i värdekedjan för ett större företag (CSRDFörpliktad) – för att behålla konkurrenskraften och stanna kvar i leveranskedjan förväntas det mindre företaget leverera sina Scope 1- och 2-utsläpp till det större företaget. Särskilt de företag som offentligt har kommunicerat sina koldioxidneutrala strategier förväntas ge bevis på minskade utsläpp. Härmed ökar fokus på klimatet och vi noterar en effekt längs med värdekedjan.

Organisatoriska förändringar av CSRD

Genomförandet av CSRD kommer också att medföra förändringar i roller och ansvarsområden för företagsrapportering. Ökat samarbete mellan experter från olika delområden kan aktualiseras. Exempelvis sakkunniga inom finansiell rapportering kan förbereda hållbarhetsrapporter, medan hållbarhetsexperter kan anlitas för sakinnehåll. IT-proffs kommer att behövas för att ta hand om datainsamlingsprocessen, i många företag säkert från grunden.

Slutligen kan den högsta ledningens roll inte lyftas fram nog – deras syn på företagets strategi och framtid står i centrum för rapporteringen. Vid dagens slut är en styrelse ansvarig för allt, exempelvis behöver ESG diskuteras i revisionsutskotten och integreras i interna kontroller och riskhanteringsprocesser.

En strategisk möjlighet

Det kommer att finnas banbrytande företag som utan tvekan kommer att använda CSRD för att skapa en strategisk fördel på marknaden (Porter & Kramer, 2002). Det kommer även att finnas många företag vars faktiska hållbara utveckling inte matchar deras reklam eller förväntningar på samhället. Varje företag bör analysera hur deras intressenter, det vill säga kunder, leve-

rantörer, affärspartners och investerare, reagerar när ESG-data blir lättillgängligt (Arvidsson & Dumay, 2022).

Hur reagerar marknaden då hållbarhetsrapporterna är jämförbara och lättillgängliga inom Europa för att identifiera vinnare? Hur reagerar marknaden då hållbarhetsprestandan inte uppfyller intressenternas förväntningar? CSRD kommer att ha betydelse för företagets rykte och marknadsvärde. Nästa fråga är hur ledningen kan använda hållbarhetsredovisning för strategisk styrning? Den frågan får vi lov att återkomma till.

Referenser

Arvidsson, S., & Dumay, J. (2022). Corporate ESG reporting quantity, quality and performance: Where to now for environmental policy and practice? *Business strategy and the environment*, 31(3).

Direktiv (EU) 2022/2464. Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2022/2464 om ändring av förordning (EU) nr 537/2014, direktiv 2004/109/EG, direktiv 2006/43/EG och direktiv 2013/34/EU vad gäller företagens hållbarhetsrapportering. Europeiska unionens officiella tidning. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022L2464>

Europeiska kommissionen (2018). Action plan: Financing sustainable growth. COM(2018) 97 final. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0097&from=EN>

Europeiska kommissionen (2023). Commission delegated regulation (EU) .../... of 31.7.2023 supplementing Directive 2013/34/EU of the European Parliament and of the Council as regards sustainability reporting standards. C(2023) 5303 final. https://ec.europa.eu/finance/docs/level-2-measures/csrd-delegated-act-2023-5303_en.pdf

Porter, M. E., and Kramer, M. R. (2002). The competitive advantage of corporate philanthropy. *Harvard Business Review* 80(12).

Rimmel, G. (2020). *Accounting for sustainability*. Routledge.

Silvola, H. & Landau, T. (2021). *Sustainable investing: Beating the market with ESG*. Springer International Publishing.